מפניני הפרשה - מאמר

לפתח את חוש השמיעה

לאדם יש מספר חושים: חוש הראיה, חוש השמיעה, חושי הריח והמישוש, והוא צריך להשתמש בכולם לעבודת ה'.

לדוגמא ע"י חוש הראיה אנו במצוות ציצית "**וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'**", דוגמא נוספת, ע"י חוש השמיעה אנו משמיעים לעצמנו ש"**ה' אחד ושמו אחד**", כשאנו מקיימים את מצוות קריאת שמע, ואומרים: "**שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד**".

הפרשה פותחת במילים "וישמע יתרו" - לא וירא יתרו, אלא "וישמע", משמע שליתרו הייתה מיוחדות בחוש השמיעה דווקא, ואשר ממנה צריכים אנו ללמוד - מהי אותה תכונה?

נראה לומר כי יש שני סוגי אנשים וכנגדם ישנם שני סוגי שמיעה: יש אנשים שכל חייהם מחפשים: מחפשים הם משמעות ותוכן, מחפשים עומק וכיוון ומחפשים איך לעשות את רצון ה'.

כשהאדם המחפש והשואל שומע דבר חדש, הדבר שהוא שומע, נכנס ונטמע בתוכו ומשנה אותו. אם כן, חוש השמיעה אצלו פעיל, ושמיעתו פועלת מפנימה וגורמת לשינוי.

המיוחד באנשים אלו הוא שהם אינם אדישים למציאות. אם קרה משהו בסביבתם הם "יקשיבו" למה שקרה וינסו להבין מה משמעות הדבר לגביהם, ולמה קרה הדבר בסביבתם ואם צריך אף ישנו את אורח חייהם.

לעומתם יש אנשים החיים מיום ליום מבלי להעמיק יותר מידי בסוד החיים ובמשמעותם. כל מה שקורה בסביבתם, עובר לידם, ולא משפיע על חייהם, יהיה אשר יהיה.

כאשר האדם שאינו מחפש משמעות ישמע דבר חדש, יתכן ולא יתייחס לעניין כלל, שכן כל מה שהוא שומע עובר לידו, וככל הנראה לא יחול בו שינוי ניכר בעקבות שמיעה זו.

יתרו היה אדם שמחפש. חז"ל מבארים, שיתרו לא הניח עבודה זרה שלא עבדה - כלומר הוא היה אדם שמחפש, מחפש כל הזמן את הדרך הנכונה בעולם עוד אומרים חז"ל על הפסוק וישמע יתרו - "**מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק**". הרבה אנשים שמעו על קריעת ים סוף ומעשה עמלק, ומה מיוחד ביתרו? המיוחד ביתרו שהוא לא רק שמע אלא הוא שמע ובא - השמיעה הביאה אותו.

יתרו כל הזמן חיפש את האמת, ולכן כאשר שמע על קריעת ים סוף ומעשה עמלק, השמועה שהוא שמע הזיזה אותו, שינתה אותו וגרמה לו לבוא, ולהודות "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלוקים".

עלינו לדעת שכאשר אדם מחפש את האלוקים באמת ובתמים הוא מפתח חוש שמיעה מאוד מיוחד. ולכן כפי שביארנו לעיל פותחת הפרשה בביטוי וישמע יתרו. המילה הראשונה היא וישמע – יתרו היה אחד שידע לשמוע.

מיתרו אנו צריכים ללמוד: א. להיות אנשים שמחפשים כל הזמן אחר השלב הרוחני הבא. ב. לפתח חוש שמיעה מפותח המפנים את המאורעות הקורים לידנו, חוש אשר שומע את קול ה' הקורא אלינו באמצעותם - לשמוע ולבוא. ליתרו הייתה נפש שמחפשת כל הזמן את האמת, עם חוש שמיעה מיוחד שגרם לה לבסוף להגיע לעם ישראל ולהדבק בו - שמע ובא. גם אנו צריכים תמיד לנסות לשמוע ולהקשיב מה ה' שואל מעימנו - לשמוע ולבוא.

בין אדם לחבירו

אעפ"י שיש להימנע מללכת לחתונה שבאופן ודאי במשתתפים בה לבושים ומתנהגים בדרך החורגת מגדרי הצניעות, אם על ידי ההשתתפות בחתונה החתונה תתקיים לפי אמות מידה שבתוך גדרי צניעות סבירות בודאי מצווה גדולה להיות שם, וזכות הרבים יהיה תלוי בו.

אולם אם מעריכים שעל ידי ההשתתפות לא ישנו את סדרי החתונה, אבל קיים חשש סביר להתפתחות איבה בהימנעות מהשתתפות בחתונה, יש להשתתף בטקס החופה, ולאחריו להיפרד מהם בדרך כבוד.

שואל ומשיב

שאלה: כיצד ניתן לצרף שני בצקים יחד, כדי להתחייב בהפרשת חלה?

תשובה: בצקים או מאפים, שאין באחד מהם שיעור חלה, והצטרפו יחד לשיעור – חובה להפריש מהם חלה בברכה. בשתי דרכים נוצר הצירוף.

א. כאשר שני הבצקים נדבקו זה בזה בעת הלישה או האפייה, עד שאם יפרידום ינשכו זה את זה, היינו שייתלש מעט מהבצק או המאפה של זה לזה.

ב. כאשר הבצקים או המאפים מונחים בכלי אחד או בשקית אחת או כאשר הם מכוסים במפה – הם מצטרפים להיחשב לחם אחד, כמו שפסק מרן בשולחן ערוך יורה דעה הלכות חלה סימן שכה' סעיף א':

"**שתי עיסות שאין בשום אחת כשיעור, אם נוגעות זו בזו עד שנדבקים מעט זו בזו, מצטרפים, אם הם ממין הראוי להצטרף...ואם אינם נדבקים, והם בכל אחד, הפל מצרפן ואפילו אחר שנאפה ונעשה פת...ויש מי שאומר שאם מכסה הפת במפה חשוב כמו כלי לצרפן**".

אם הניחו את המאפים או הבצקים במקרר, במקפיא, בתנור או בארון שקבוע בקיר, יש ספק אם הם מצטרפים – ולכן יש להפריש מהם חלה בלא ברכה.

עפ"י פסיקת מרן שו"ע בסימן שכד' – יד' מי שאינו מעוניין לאפות לחם בשיעור החייב בחלה, אינו צריך לאפות יותר מכדי צורכו כדי לקיים את המצווה.

אבל למי שמתכוון לאפות שיעור החייב בחלה, אסור לחלקו לשניים כדי להיפטר מהמצווה.

אף שהמצווה כיום מדברי חכמים, והכהנים אינם יכולים לאכול את החלה מפני הטומאה, אסור להשתמט מהמצווה, כי על ידי קיומה אנו מתקשרים לרעיון שגנוז בה.

שתי עיסות או שני מאפים שיש בכל אחד מהם שיעור חלה, אפשר להפריש מאחד על חבירו כל עוד הם במקום אחד בבחינת 'מוקף' בדיעבד, אם הפריש שלא מהמוקף – יצא.

כן נוהגים לכתחילה כאשר שכחו להפריש חלה וכבר חילקו את המאפים לאנשים אחרים, שמפרישים חלה ממאפה אחד על מאפים שבמקום אחר.

מפניני הפרשה - רעיון

התנאי לקבלת התורה

בדרך אל המעמד הנשגב של מתן תורה, הוכיחו בני ישראל בגרות נדירה ומפתיעה. כך מעיד עליהם הכתוב ומדרשו: "**ביום הזה באו מדבר סיני. ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני ויחנו במדבר, ויחן שם ישראל נגד ההר**" (חומש שמות פרק יט' א').

חז"ל, הקשובים לכל רחש ודיוק העולה מן הכתובים, דלו ממכמני פסוק זה את הדברים הבאים. כך מובא במדרש ילקוט שמעוני תורה פרשת נשא רמז תשיא: "**חזקיה אמר חורי גדול השלום שבכל המסעות כתיב ויסעו ויחנו**(בלשון רבים), **נוסעים במחלוקת וחונים במחלוקת, כיון שבאו לפני הר סיני נעשו כולן חנייה אחת, הדא הוא דכתיב ויחן שם ישראל - ויחנו שם בני ישראל אין כתיב כאן אלא ויחן שם ישראל** (לשון יחיד). **אמר הקב"ה: הרי שעה שאני נותן תורה לבני**" "**גדול השלום, שבכל המסעות כתוב "ויסעו ויחנו**".

היה זה רגע של חסד בתולדות עמנו, רגע בלי מחלוקת, ריב ומצה, שצריך להעלותו על נס. האלוקים ציפה לרגע זה וניצלו להעניק את החמדה הגנוזה אצלו תתקעד דורות – התורה לעמו – וקבע "הרי שעה שאני נותן תורה לבני". זהו הרגע המתאים ביותר, מטרת התורה הרי היא להרבות שלום. "**דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום**" (משלי ג, י"ז). אם יוכח, אם כן שיסוד השלום קיים בעם, לפתוח לשעה קלה, הרי פתוחה הדרך למתן תורה.

תרי"ג מצוות לה לתורה, אין היחיד יכול לקיים את כולן, שהרי יש מצוות, שהן מיוחדות לכוהנים, מצוות מיוחדות ללווים, מצוות מיוחדות לנשים ולעוד **קבוצות**. רק העם ביחד מסוגל להרים את משא התורה כולה, בשעה שהוא כ"איש אחד בלב אחד", כפי שכתב רש"י על פסוק זה.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

עמרם בן אסתר עטר ז"ל החייל לביא בן אורית ג'הסי ע"ה הי"ד
מכלוף בן חנינה וחיים פורטל ז"ל — אהרון בן שרה שרון ע"ה
שלום בן שלום כתריאל ע"ה — אליהו בוקובזה בן ורדה ז"ל
משה בן רזולה מלמד ז"ל — ניר בן דרורה ארזוני ז"ל

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

יעקב בן סעידה בן סדון ז"ל — אהרון בן יעל טובה חיימוב ז"ל
מסעודה בת לאה אמיר ז"ל — צילה בת לאה למשפחת יוסף ע"ה
שרה שרה בת מרים כהן ע"ה — סימונה בת מרסדס אלמליח ע"ה
מרסדס אוריה עמר ע"ה והי"ד בת רחל הי"ו

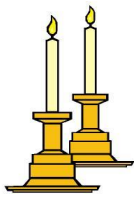
בס"ד כג' לחודש שבט ה'תשפ"ד
שנה שלושים גליון מספר 19
יוצא לאור על ידי שמעון בוחניק
רב קהילה בישוב חשמונאים

קול ששון

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

שבת קודש
פרשת יתרו
שבת מברכין
מפטירים

"בשנת מות המלך עוזיהו"

חשמונאים (שעון חורף)
כניסת שבת וחג: 16:56
יציאת שבת וחג: 17:54
זמן רבנו תם: 18:24

הוצאת הציציות בחוץ עפ"י שו"ע בסימן טז' ופוסקים אחרונים

בגיליון זה נעסוק בשאלה האם בלבישת הציצית צריך להוציא את הציציות וכן בשאלה, מה עושים עם חטוי הציצית שבלו וכבר לא ראויים לשימוש.

מקור בתלמוד

מהפסוק בתורה (במדבר טו' - לח' לט') העוסק במצוות ציצית עולה שמטרת מצוות הציצית, היא זכירת כל המצוות, וזה על ידי ראיית חוטי הציצית, 'וראיתם אותו'. "....וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם...וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם..."

בגמרא במסכת מנחות דורשים: "וראיתם אותו" ללמד – **"פרט לכסות לילה"** אבל בדף מג: מודגש גם עניין זכירת המצוות: **"ותניא אידך: וראיתם אותו וזכרתם...ועשיתם - ראיה מביאה לידי זכירה, זכירה מביאה לידי עשיה...."**

ספר החינוך

וכן כתב בספר החינוך מצוה שפו' העוסקת במצוות ציצית: **"שורש המצוה נגלה בכתוב, שהיא למען נזכור כל מצוות השם תמיד, ואין דבר בעולם יותר טוב לזיכרון כמו נושא חותם אדוניו קבוע בכסותו אשר יכסה בו תמיד ועיניו ולבו עליו כל היום, וזהו שנאמר בו בכתוב (במדבר ט"ו, ל"ט), וזכרתם את כל מצות ה'.**

כן כתב הטור בסימן כד': **עיקר מצוותה על זכירת המצות, ובכל שעה ובכל רגע צריך לכך. דוגמא לדבר, כאדם המזהיר לחבירו על עניין אחד שקושר קשר באזורו כדי שיזכרנו** - כיצד מתקיים דבר זה בפועל?

פסיקת מרן להלכה בשו"ע

מדברי בשו"ע בסימן כד סעיף יא' משמע שיש ללבוש את בגד הטלית קטן מעל שאר הבגדים, וכפי שנוהגים כיום חלק מהחסידים: **"עיקר מצות טלית קטן ללובשו על בגדיו, כדי שתמיד יראהו ויזכור המצות..."**

משנה ברורה

ב 'משנה ברורה" בס"ק כה' וכו' כתב שבכתבים מובא שהמנהג הוא ללבוש את הציצית מתחת לבגדים, אך יש להשאיר רק חוטי הציצית בחוץ כדי לקיים 'וראיתם אותו'. אנשים שצריכים להכנים את הציציות מטעמי בטחון וכדומה יקיימו את מצוות 'וראיתם אותו' רק בשעת הברכה. כמו כן הוא מותה ביקורת על כך שאנשים שצריכים להכנים את ציציותיהם מטעמי ביטחון וכדומה שמים אותם במכנסיים, במקום בזיו, במקום לתחוב אותם בכנפות הבגד.

"...ובכתבים איתא דטלית קטן תחת בגדיו. וכתב המגן אברהם דעל כל פנים צריך שיהיו הציצית מבחוץ ולא כאינך שתוחבין אותן בהכנפות..."

"ואותן האנשים המשימין הציצית בהמכנסים שלהם לא די שמעלימים עיניהם ממאי דכתיב 'וראיתם אותו וזכרתם' וגו', עוד מבזים הן את מצות השי"ת ועתידים הן ליתן את הדין על זה. ומה שאומרין שהולכים בין הנכרים, לזה היה די שישימו הציצית בתוך הכנף. ואילו היה להם איזה דורון ממלך בשר ודם שחקוק עליו שם המלך כמה היו מתקשטים בו לפני האנשים תמיד, וקל וחומר בציצית שמרמז על שם מלך מלכי המלכים הקב"ה, וכדלקמן בסימן כד סעיף ה, כמה מתכבד האדם הנושא שמו עליו. ואמרו חז"ל: הזהיר במצות ציצית זוכה ורואה פני השכינה..."

ילקוט יוסף

אבל בספר 'ילקוט יוסף' סימן כד' סעיף מב' כתב, עפ"י המנהג והקבלה, שמנהג הספרדים להסתיר גם את חוטי הציצית: **"מנהגינו שגם הציציות מכוסות תחת הבגדים. וכן נהגו גדולי הדור הספרדים, וכן ראוי להיות על פי הקבלה. ומנהג האשכנזים להוציא הציציות לחוץ. וגם למנהגם ההולך בין הגויים וירא שילענו עליו, אין צריך להוציאם מחוץ לבגדיו".**

סיכום: אומנם מרן שעיקר לבישת טלית קטן צריכה להיות על הבגדים, אבל במשנה ברורה הביא שהמנהג ללבוש את הטלית הקטן מתחת לבגדים, אך להוציא את הציציות בחוץ. בספר 'ילקוט יוסף' כתב שעפ"י המנהג והקבלה, שמנהג הספרדים להסתיר גם את חוטי הציצית.

חוטי ציצית שאינם ראויים כבר לשימוש

דין חוטי הציצית, לאחר שנפסלו ואינם ראויים כבר לשימוש, וכן כל "תשמישי מצווה" שעפ"י מסכת מגילה כו: אינם זקוקים לגניזה. משום שאין בחפץ עצמו קדושה - אמנם, אסור להשתמש בהם לדבר מגונה או לנהוג בו בביזיון.

פסיקת מרן להלכה בשו"ע

כך פסק מרן להלכה בשו"ע בסימן כא': א. **חוטי ציצית שנפסקו, יכול לזרקן לאשפה, מפני שהיא מצוה שאין בגופה קדושה, אבל כל זמן שהם קבועים בטלית, אסור להשתמש בהם כגון לקשור בהם שום דבר וכיוצא בזה, משום ביזוי מצווה. ויש אומרים דאף לאחר שנפסקו, אין לנהוג בהן מנהג בזיון לזורקן במקום מגונה, אלא שאינו צריכין גניזה. ויש מדקדקין לגונזן, והמחמיר ומדקדק במצות תבוא עליו ברכה. ב. טליתות של מצוה שבלו, אדם בודל עצמו מהם ואינו מותר לקנח עצמו בהם ולא לייחד אותם לתשמיש המגונה, אלא זורקן והם כלים. ג. מותר ליכנס בציצית לבית הכסא. הגה: וכל שכן לשכב בהן, דשרי. ויש שכתבו שנהגו שלא לשכב בטלית שיש בו ציצית, גם שלא ליתנו לכובס אינו יחודי לכבס, והכל שלא יהיו מצות בזויות עליו. אך נוהגים לחקל לשכב בהם.**

אפילו שאין קדושה בחוטי הציצית, אסור לאדם להשתמש בהם בעודם קבועים בטלית, משום שזה גורם למצוות להיות בזויות עליו. כלומר, לא מפני הקדושה של המצווה, אלא בהשפעה שלילית של השימוש על היחס של האדם למצוות. כמו כן, ההיתר להיכנס לבית הכסא הוא רק בטלית קטן, מפני שהוא חלק בלתי נפרד מהלבוש של האדם, אך לא בטלית גדול שמיועד דווקא לתפילה.

ילקוט יוסף'

בספר 'ילקוט יוסף' סימן כא' כתב שמותר לנקות משקפיים עם בד הטלית: **ד. מותר לנקות משקפיים בטלית, אף בטלית גדול שמיוחד למצוה, ואין זה בכלל תשמיש של ביזיון.**

פינת העורך

"במשך חיובל המה יעלו בהר" (יטי – יג') מדוע? כדי לעקור מבני ישראל מחשבות אליליות ולנטוע בהם אמונה טהורה והיא: לשום נברא/חפץ בעולם (חוץ מתשמישי קדושה) אין קדושה עצמית, אלא רק ה' יתברך הוא משפיע קדושה על העולם. לכן אמר הקב"ה, שמיד לאחר השראת השכינה בהר בקבלת התורה יחזור הר סיני להיות הר פשוט, שחיות ובהמות רועות בו.

ברכות מכל הלב

ברכות מעומק הלב וברכת מזל טוב לר' מאיר ויהודית חדד הי"ו לרגל הולדת נכדתם שי הי"ו בת לרחלי וטימור ביסטריצקי הי"ו

יהי רצון שיזכו הוריה לגדלה באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, ותמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם. ולסבא וסבתא היקרים – יהי רצון שתיזכו לרוות נחת מכל יוצאי חלציכם מתוך בריאות ושמחה.

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב לבחור היקר מיכאל ציון כהן (סקאלי) הי"ו בן לרב איתי כהן הי"ו ראש מכון "דורות" ונכד לרב ציון כהן שליט"א רבה הראשי של העיר אור יהודה - לרגל הגיעו למצוות. יהי רצון שה' יתברך יאיר את דרכך, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשי ידך לטובה ותזכה לעבוד את ה' בשמחה ובאהבת תורה ותמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

הברכה על תערובת יין ומים – חלק ב'

בגליון של שבת בשלח נפתח העיסוק בנושא הברכה על תערובת יין ומים והובאו בו מקורות תלמודיים ופסיקות פוסקים ראשונים בעניין. להלן חזרה על שתי הגדרות מגיליון שבת בשלח שיש להן חשיבות להמשך הנושא.

טעם כעיקר משמעות

טעם כעיקר - דבר האסור באכילה, שנתן טעם באוכל או במשקה שנתערב בהם, אין בו דין בטול ברוב, שטעמו של הדבר הרי הוא כעיקרו וממשו.
ויש בעניין זה שלוש דעות בראשונים כפי שמובא במאירי מסכת פסחים מג: **א'** - לימוד זה הוא דרשה גמורה, וטעם כעיקר מדאורייתא ולוקים עליו. **ב'** – איסור זה הוא מדאורייתא, אך אין לוקים עליו. **ג'** – הלימוד הוא אסמכתא בלבד ואיסור זה הוא מדרבנן.

שמרי יין

שמרי יין – שני דברים מוגדרים כשמרי יין: **א'** - שאריות של הזגים וקליפות הענבים הנותרים אחרי סחיטת מיץ הענבים מן הענבים.
ב' – משקעי היין לאחר התסיסה שנראים כעין אבקה. הסוג השני של שמרי היין נחשב כחזק וטוב יותר להפיק ממנו עוד יין, על ידי שמערבבים אותו עם מים ונותנים לו לתסום שוב.

רבינו יונה

רבינו יונה על הרי"ף במסכת ברכות דף לב: חילק בין יינות מזמן הגמרא ליינות שלנו (כוונתו ליינות שהיום בזמנו), שבזמן הגמרא היינות היו חזקים, מאוד,שאפילו אם מזגום ביחס של רבע כמות יין ושלושה רבעים מים היה לזה טעם של יין, אבל היינות שלנו אינם חזקים כל כך, אם אדם ימזוג את היין ביחס של רבע כמות יין ושלושה רבעים מים, למשקה זה לא יהיה טעם יין, ולכן לא יחשב כיין, וברכתו לא לא תהיה בורא פרי הגפן, והוסיף שאולי זו הסיבה שרי"ף לא פירש את פסיקתו בנושא, רק ציין שאין הלכה כאחרים.
"ונראה דמה דאמרינן דאי רמא תלתא ואפיק ארבע חמרא הוא, זה הוא ביינות שלהם שהיו חזקים, אבל במקומות שאין היינות חזקים כל כך, אפילו רמי תלתא ואפיק ארבע לא דיינין ליה חמרא ולא מברכין עליו בורא פרי הגפן ואפשר שמפני זה לא פירש רבינו הגדול הרב אלפסי ז"ל הדבר וכתב סתם אין הלכה כאחרים".

פסיקת הטור

הטור בסימן רד' כתב שמרי יין שאם נתן שלוש כוסות על השמרים ומצא ארבע כוסות (השמרים שיעור של כום) נחשב כיין ומברך בורא פרי הגפן.

פסיקת מרן להלכה בשו"ע

מרן בשו"ע בסימן רד' סעיף ה' כתב ביינות של זמנם אם נתן שלוש כוסות על השמרים ומצא ארבע כוסות נחשב כיין, אבל ביינות שלנו שאינם חזקים לא מועיל אם ישים רבע יין והשאר מים כדי שיהא בתורת יין, והשיעור בזמנינו הוא כדרך אותו מקום שמוזגים בו יין.
"שמרי יין מברך עליהם בורא פרי הגפן נתן בהם מים, אם נתן שלשה מדות מים ומצא ארבעה, הוה ליה כיין מזוג ומברך בורא פרי הגפן. אם מצא פחות, אף על פי שיש בו טעם יין, קיוהא בעלמא הוא ואינו מברך אלא שהכל והיינו ביינות שלהם שהיו חזקים, אבל יינות שלנו שאינן חזקים כל כך, אפילו רמא תלתא ואתא ארבעה אינו מברך עליו בפה"ג ונראה שמשערים בשיעור שמוזגים יין שבאותו מקום".

משנה ברורה

במשנה ברורה בס"ק כח' ביאר שדברי מרן בשו"ע לגבי שמרי יין מתייחסים לשמרים מענבים שדרכו אותם, ולא צימוקים ששרו במים וסחטו אותם:
"שלשה מדות וכו' - מיירי בשמרים של ענבים שדרכו אותן שנעשה בלי תערובות מים אבל ביין צמוקים שלנו שנשרה מתחלה הצמוקים עם מים אם כן גם בלחלוחית יין שיש בהשמרים מעורב מתחלתו הרבה מים וכשנותנו עוד מים בודאי נתבטל כח היין שהיה בו תחילה".

בס"ק כט' חילק בין מזיגה בשמרי יין למזיגה ביין וכתב שבמזיגה שנעשתה ביין אפשר לברך הגפן אם יש יותר משישית יין. **"ואם מצא פחות וכו' - ודווקא בשמרים ומשום דלחלוחית יין שיש בהן אינו חשוב כל כך. אבל יין גופא שיצא מדריכת ענבים אם שפך עליהם מים אפילו יותר משלשה חלקים עד קרוב לששה, גם כן יין גמור הוא וכדלקמיה בהג"ה.**
ובעינן רק שיהיה בו טעם יין שראוי לשתיה ע"י מזיגה זו ודרך בני אדם לשתותו במקום יין ע"י מזיגה זו דאי לאו הכי, אמרינן דבטלה דעתו אצל כל אדם".

הרמ"א

הרמ"א שם כתב בהגה שאם היין פחות משישית במים הרי הוא מתבטל והתערובת לא נחשבת ליין וברכתה שהכל: **"ובלבד שלא יהא היין אחד מששה במים כי אז ודאי בטל".**

משנה ברורה

רבים מהפוסקים האחרונים תהו על דברי הרמ"א, שהרי מרן החמיר יותר ביינות שלנו שאינם חזקים כל כך, משמע שצריך יחס של יותר מאחד לשלוש, ואילו לפי הביאור של הרמ"א יוצא שהוא מיקל ומצריך רק יחס של אחד לשש?!
המשנה ברורה בס"ק לא' יישב את דברי הרמ"א, וחילק בין יין שמופק ממים שנותנים על שמרי יין, לבין מים שמערבבים עם יין.
לדעתו דברי מרן מתייחסים למים עם שמרי יין בהם צריך יחס של יותר מאחד לשלוש, ודברי הרמ"א מתייחסים ליין ממש עם מים, שמספיק יחס של אחד לשש.
"ובלבד שלא יהא וכו' - דברי הג"ה אין לו ביאור דהמחבר, הלא בא להחמיר דביינות שלנו לא סגי שיהיה רק רביעית יין, ואפילו אם הדרך באותו מקום לעשות מזיגה גדולה הלא פחות מרביעית יין בודאי לא מהני אפילו ביינות שלהם שהיו חזקים.
ומהרמ"א משמע דמהני עד קרוב לששה חלקים מים, ובאמת דדברי האגור לא קאי על שמרים, דבשמרים השיעור כמו שכתב המחבר (מרן בשו"ע) והוא מיירי ביין ענבים גופא כשמוזגו עם מים דעד קרוב לששה שם יין עליו וכנ"ל".

ערוך השולחן

אולם בספר ערוך השולחן הבין מדברי הרמ"א שהוא חולק על פסיקת מרן בשו"ע ותמה על דבריו, שהרי גם ביינות שלהם שיהיו חזקים, אם היחס בין היין למים היה פחות מאחד לשלוש לא בירכו עליו הגפן, ואם כן כל שכן ביינות שלנו שהם פחות חזקים!! וציין שאכן הלבוש השמיט את דברי הרמ"א האלו.
"מיהו עיקר דברי רבינו הרמ"א תמוהים מאד והא אפילו ביינות שלהם שהיו חזקים מאד אין מברכין בורא פרי הגפן כשיש יותר משלוש חלקים מים, וקל וחומר ביינות שלנו ואיך כתב עד ששה חלקים והלבוש באמת השמיט זה ע"ש".

פרי מגדים והאליה רבה

גם הפרי מגדים באשל אברהם בסימן רד' סעיף ה' כתב שביינות שלנו שאינם חזקים כל כך, אם יש רוב מים יש לברך עליהם "שהכל": **"ויינות שלנו אין חזקים, כל שיש רוב מים ראוי לברך שהכל..."** ובאליה רבה בסימן רד' ס"ק י' שיש אומרים שכיום שהיין רפוי, אין למוזגו כלל במים.
"ובכל מקום וכו'. רמ"א סיים ובלבד שלא יהא היין אחד מששה במים כי אז וודאי בטלי ע"כ. וכתב עולת תמיד (סק"ז) ונראה דעכשיו שאין נוהגין כלל למזוג יינות רפויים במים, אם נתערב מעט מים בו אפילו המים שנתערב בו הוא פחות מיין אפילו הכי אין מברכין עליו בורא פרי הגפן, מיהו למעשה צ"ע ע"כ".

שם ומשפחה

על מצות כיבוד אב ואם

בעשרת הדיברות ציווה ה' לנו: "**כבד את אביך ואת אמך, למען יאריכון ימיך**". מה ראה הקדוש ברוך הוא לחרוג במצוה זו ולהשמיע שכרה? והרי מצוה זו מושכלת ומובנת מאליה, אף נכרים הצטיינו בה, כדמה בן נתינה מאשקלון - וכעשיו הרשע... ומדוע יש צורך "לפתות" לקיימה בהבטחה שייטב לנו ונאריך ימים?

משיב על כך מרן החיד"א זצ"ל, הרי הלכה היא: "אב שמחל על כבודו, כבודו מחול", ואין עוברים על מצות כיבוד אב, אם מחל על כבודו ואינו מקפיד שינשקו ידיו, שיקומו בהיכנסו לחדר, ושידברו אליו בדרך כבוד-כל אלו דברים, שכמעט ונשכחו מבני דורנו!

איזה כבוד ויקר העניקו הורינו להוריהם! איך עמדו בפניהם בפחד ובמורא! וכאן, הכל נשחק ונשכח, וההורים נהיו "כחברים" - במקרה הטוב ... לפיכך באה התורה הקדושה ואמרה: "כבד את אביך ואת אמך, למען יאריכון ימיך". דע, שגם אם מחלו על כבודם ואינך עובר כאן עבירה- אבל מפסיד אתה את השכר הגדול והנפלא! על כן, הבה נשוב למסורת כיבוד ההורים על פי גדרי ההלכה, גם אם מחלו על כבודם!!

מעלת השבת

"**זכור את יום שבת לקדשו, כאשר ציווך ה' אלוקיך**"... בדיבר הרביעי נתן ה' לעמו מתנה ושבת שמה.

כשנתן ה' תורה לעמו הבטיח להם לזכות לחיי העולם הבא אם ישמרו את כל מצוות ה' שבתורה ועפ"י ביאורה בתורה שבעל פה. בקשו בני ישראל לראות חלק מהעולם הבא כדי לדעת מה טיבה של המתנה שנותן להם ה' אם ישמרו תורה ומצוות. אמר להם הקדוש רוך הוא: "אתן לכם את השבת שהיא חלק מעולם הבא שכולו שבת".

כל השבוע צריכים אנו להתכונן לקראת יום השבת. לקשט את הבית לנקותו, ולקנות מצרכים מכל טוב לכבוד שבת כי ה' בחר יום זה, קידש אותו, וקרא לו "המדת ימים".

יום קדוש הוא יום השבת ורק לעמו האהוב נתן ה' יום זה במתנה. יום שהוא מקודש כולו למנוחה, לשמחה, ללמוד תורה, למאכל ולמשתה. אפילו הרשעים בגיהינום נחים ביום השבת מהסבל ומהעינויים של כל השבוע. ביום השבת יש לכל יהודי נשמה יתרה, נשמה נוספת, כדי שייהנה יותר מכל יום וישמר יום זה בקדושה.

שאלות מהפרשה

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

1. מה הציע יתרו למשה, כדי לחקל עליו לשפוט את העם?

א. שאהרון הכהן יעזור לו. ב. שיהושע יעזרו לו.

ג. ששרי אלפים מאות חמישים ועשרות יעזרו לו. ד. שייעזר בזקנים.

2. על איזה הר ניתנה התורה לבני ישראל?

א. הרי אררט. ב. הר החרמון. ג. הר סיני. ד. הר גריזים.

3. מה ביקשו בני ישראל ממשה כששמעו מה' את עשרת הדיברות?

א. שה' יחזור על עשרת הדברות. ב. שמשה יחזור עליהם שוב אחרי ה'.

ג. לא להוסיף על עשר דברות. ד. לשמוע את המצוות ממשה ולא מה'.

4. מדוע בחר ה' דווקא בהר סיני לתת עליו את התורה לבני ישראל?

א. הוא ההר הגבוה ביותר. ב. היה הר צנוע ולא גאוותן.

ג. לא עבדו עליו עבודה זרה. ד. תשובות ב' וג' נכונות.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח'

5. מי יעץ למשה להחזיר את ציפורה אשתו ואת ילדיו למדיין ומתי?

א. אהרון אחיו כשפגשו בדרכו למצרים. ב. ה' כשהיה בדרכו למצרים.

ג. אהרון אחיו בזמן שהתחילו המכות. ד. משה ואשתו החליטו בעצמם.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח' (המשך)

6. "...על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו" - כמה ברכו וכמה קדשו?

א. ברכו במן כפול בשישי, קדשו שמן לא ירד בו. ב. ברכו וקדשו ביין.

ג. ברכו בבגדים נאים וקדשו במאכלים טובים. ד. כל התשובות נכונות.

7. "...לֹא תְכַזֵּב אֶתֶן גָּזִית..." (פרק כ') למה הכוונה 'גזית'?

א. סוג האבן, איתה בנו את פיתום ורעמסס. ב. סוג אבן יפה במיוחד.

ג. לשון גזיזה, אבן שפוסלים ומסתתים בעזרת ברזל. ד. א' וג' נכונות.

8. "...וַיְצַלֶּנִי מֵחֶרֶב פַּרְעֹה" (פרק יח') מתי וכיצד הצילו ה' מחרב פרעה?

א. במדין, הודיעו שפרעה מת. ב. במדין, בהריגת גואל דמו של המצרי.

ג. במצרים, כשפרעה רצה להורגו, נעשה צווארו כשיש. ד. ב' וג' נכונות.

שאלה עפ"י פירוש האיבן עזרא - כיתות ד' עד ח'

9. "...וַיְצַלֶּנִי מֵחֶרֶב פַּרְעֹה" (פרק יח') מתי וכיצד הצילו ה' מחרב פרעה?

א. במדין, הודיעו שפרעה מת. ב. במדין, בהריגת גואל דמו של המצרי.

ג. במצרים, כשפרעה רצה להורגו, נעשה צווארו כשיש. ד. ב' וג' נכונות.

שאלה עפ"י פירוש בעל הטורים - כיתות ד' עד ח'

10. "...בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי" (פרק יט') לאיזה יום הכוונה?

א. לראש חודש, כמו החודש הזה. ב. קפצה להם הדרך וביום שנסעו בו הגיעו.

ג. ליום בו נקבע עם משה בסנה שיבואו להר סיני. ד. א' וג' נכונות.

התשובות הנכונות לפרשת בא:

1- ג' 2- ב' 3- ב' 4- ד' 5- ג' 6- א' 7- א' 8- ג' 9 - א' 10- א'

(ויקהל פקודי תשעה') (שיעור527 חלק א')

לימוד פורה ומהנה

מי שברך אבותינו אברהם, יצחק ויעקב, דוד ושלמה, אליהו ואלישע הוא יברך וישמור וינצור וירומם וינשא את **ניסן ואורלי צנגאוקר ומשפחתם** הי"ו - מלך מלכי המלכים ברחמיו ישמרם ויחיהם ומכל צרה ונזק יצילם, ויאריך ימיהם בטוב ושנותיהם בנעימים, בכל אשר יפנו ישכילו וכל אשר יעשו יצליחו ויתקיים בהם מקרא שכתוב: "**ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש...ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך**" וכן: "**יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחונך, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום**".